

Bérczi László¹

A tűzoltói beavatkozás biztonsága – helyszínen beépítve

Absztrakt

Az Országos Tűzvédelmi Szabályzat egyik lényeges újdonságát jelentette az építmények tervezése során figyelembe veendő tervezési alapelvek megfogalmazása. Szintén nívumnak számított, hogy az OTSZ külön részt szentelt a tűzoltó beavatkozással kapcsolatos tűzvédelmi műszaki követelményeknek. Tételesen meghatározta a beavatkozás előre tervezhető és „beépíthető” műszaki feltételeit. Jelen cikkben az OTSZ említett változásaival foglalkozom.

Kulcsszavak: *Országos Tűzvédelmi Szabályzat, tűzoltói beavatkozás, tűzvédelmi műszaki követelmények*

Abstract

One of the important novelty of the National Fire Protection Regulations was the formulation of the principles for the planning guidelines taking into account in the process of the designing of the buildings. The regulations contains separate chapter dealing with the fire prevention technical conditions of the fire interventions. The regulations identified specifically the technical conditions which can be planned and built into the buildings. In this article I am dealing with the above mentioned changes of the regulation.

Keywords: *National Fire Protection Regulations, fire interventions, fire prevention technical conditions*

¹ Bérczi László. BM OKF országos tűzoltósági főfelügyelő

1. Bevezető. Alapelvek az OTSZ-ben

A 9/2008. ÖTM rendelettel kiadott Országos Tűzvédelmi Szabályzat egyik lényeges újdonságát jelentette az építmények tervezése során figyelembe veendő tervezési alapelvek megfogalmazása. Ezek olyan, a tervezést segítő „axiómák”, amelyek nem konkrét követelményt tartalmaznak, hanem a konkrét jogszabályi előírások alapját, az általuk elérni kívánt célt határozzák meg. Abban az esetben is célszerű az alapelveket fellapozni, amikor egy, az OTSZ vagy egyéb szabályozó által nem rendezett kérdésre kell választ adni. Ilyenkor valószínű, hogy az alapelvek figyelembe vételével levezethető a megfelelő válasz.

Szintén nívumnak számított, hogy az OTSZ külön részt szentelt a tűzoltó beavatkozással kapcsolatos tűzvédelmi műszaki követelményeknek. Tételesen meghatározta a beavatkozás előre tervezhető és „beépíthető” műszaki feltételeit. Természetesen ezeknek a beépített megoldásoknak a hatékonysága nem csak a megfelelő tervezésen, méretezésen, kivitelezésen, hanem alkalmazásuk, működésük, céljuk ismeretén, megfelelő használatukon, működőképességük, igénybevételük folyamatos biztosítottságán is múlik.

A 28/2011. BM rendelettel kiadott Országos Tűzvédelmi Szabályzat megtartotta a hatályon kívül helyezett jogszabály beavatkozásra vonatkozó követelményrendszerét. [1]

2. Megközelítési útvonal

A biztonságos és egyben hatékony beavatkozás egyik feltétele, hogy a tűzoltó gépjárművek meg tudják közelíteni a kárhelyszínt, a magasból mentő szerek pedig meg tudjanak települni.

Ennek a megközelítési útvonal geometriáján túl teherbírasi követelményei is vannak, valamint biztosítani kell a felismerhetőséget, az akadálytalan igénybevételt. A geometriát, teherbírást befolyásolják a beavatkozó szerek paraméterei, ezért szükséges, hogy az eljáró tűzvédelmi szakhatóság hozzájárulásában meghatározza a tűzoltási felvonulási út és terület jellemzőit. Az akadálytalan igénybevétel feltétele a parkolási tilalom biztosítása, a parkolásgátló oszlopok, pollerek és egyéb fizikai akadályok könnyű és késedelemmentes eltávolíthatósága. Az OTSZ tételesen felsorolja, milyen épületek esetében szükséges a felvonulási út, illetve terület

kialakítása. Ugyancsak fontos, hogy 2008. óta nemcsak a középmagas és a magas épületekre, hanem – rendeltetéstől függően – bizonyos többszintes épületekre is vonatkozik ez az előírás.

Abban az esetben, ha a felvonulási területre előírtakat a beruházó nem tudja teljesíteni, akkor az OTSZ alternatívát kínál fel: a külső beavatkozás, mentés hiányát a megerősített épületbelső (pl. tűzszakaszolás, füstmentes lépcsőház és biztonsági felvonó) kompenzálja. [2]

1. sz. ábra: Tűzoltási felvonulási terület az útt testen jelölve, forrás: BM OKF

3. Hova irányulhat a füst?

Új követelmény, hogy a tűz esetén fejlődő és az épületből elvezetett füst kivezetése nem irányulhat a tűzoltási felvonulási területre. A jogszabály ugyanezzel a tilalommal védi a tűzoltók által is igénybevert kiürítési útvonalakat és a menekülésbe számításba vett kijáratokat is a füst odajuttatása ellen.

4. Aktív támogató elemek

Lényeges a kárhelyi rádióforgalmazás támogatása. Az épületek egy részében egyes tényezők (pl.: vasbeton szerkezetek, fémgőzölt üvegfelületek) nehezítik vagy lehetetlenné teszik a rádiózást, pedig a gyors és egyértelmű információáramlás alapfeltétele a beavatkozás biztonságának. Az EDR rendszer használatát a tűzoltósági rádióerősítő beépítése teszi lehetővé ilyen esetben. A forgalmazási viszonyokat az épület kivitelezésének azon fázisában vizsgálja a szakhatóság, amikor a forgalmazási akadályt jelentő körülményeket már beépítették az épületbe. A vizsgálat gyakorlati próbával zajlik le és eredményei alapján

döntenek a rádióerősítő szükségességéről. Abban az esetben, ha szükségesnek ítélik a beépítést, akkor a használatbavétel egyik feltétele a működő és kipróbált rádióerősítő.

A tűzoltósági beavatkozási központ a tűzoltás-vezetés támogatását szolgálja. Olyan információs és vezérlőközpont, ahova beérkeznek a tűzzel kapcsolatos információk, és ahonnan a tűzvédelmi berendezések, eszközök vezérlése megtörténhet. Mindezt védett térben biztosítja, mivel a beavatkozási központot tűzgátló épületszerkezetek határolják. Jellemzően itt helyezik el a tűzjelző központot vagy annak másodkezelőjét, a hő- és füstelvezetés kezelőablóját, a tűzeseti áramtalanítás tablóját. A követelménnyel érintett létesítményeket nem jelöli ki a jogszabály: arról a tűzvédelmi szakhatóság dönt. [3]

5. Képbe hozni a tűzoltás-vezetőt

A közműfőelzáró szerelvények működtetésével kiiktatható a veszélyforrások egy része, és ennek időben történő elvégzése is hozzájárul a beavatkozás biztonságához. Az OTÉK módosítása során emiatt élt a BM OKF a következő javaslattal:

„Az OTÉK 75.§-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

(5) Az épület főbejáratánál a közművek főelzáró szerelvényeinek helyét maradandó, egyértelmű módon fel kell tüntetni.”

A javaslat esetleges megvalósulása oda vezet, hogy a tűzoltásvezető a kikerkezéskor „képbe kerül” és gyorsan dönthet a szerelvények működtetéséről. [4]

6. Új megoldások az OTSZ-ben

Az oltási munkálatok közbeni áramütés elkerülése kiemelt prioritású az OTSZ-ben. A leválasztó főkapcsolókat egy helyen kell telepíteni. A hatályos OTSZ előírja, hogy a leválasztást tűzszakaszonként is biztosítani kell, kivéve a tűzszakaszon leágazás nélkül áthaladó vezetékszakaszt. Biztosítani kell, hogy a központi szünetmentes energiaforrások leválasztása megoldott legyen. Az utóbbiak jelenlétére különösen oda kell figyelni, mert a leválasztás kiépítése ütközhet az üzemeltetői szándékokkal.

7. Napelem – új kihívás

Jelenleg nem tér ki rá a szabályozás, de foglalkozni kell, és alkalmas követelményrendszert kell jogszabályi szinten kidolgozni a napelemek problematikájára. Ezek terjedése, változatos

megjelenése (pl. homlokzaton, vagy tetőcserépbe integrálva) és az áramtermelés megszüntethetlensége komoly kihívás elé állíthatja a beavatkozókat.

Az oltóvízellátás tekintetében lényeges változást jelent az, hogy a száraz oltóvízvezetékek elbontásának jelenlegi feltétele a nedves oltóvízhálózat kialakítása. Ennek a követelménynek további finomodása várható, ugyanis egy, a fővárosban elvégzett kísérletsorozat eredményei alapján a 6. emelettől „versenyképes” a száraz oltóvízvezeték a beavatkozók által összeszerelt alapvezetékekkel szemben.

Újdonság, hogy a jogszabály módosítja a biztonsági felvonó – tűzoltó felvonó összefüggést.

Míg korábban a két fogalom tulajdonképpen átfedésben volt egymással, addig a biztonsági felvonó mostani meghatározása értelmében gyűjtőfogalma a tűzoltó és a menekülési felvonónak. Ezzel az elkülönítéssel egyértelművé vált, hogy a tűzoltó felvonó a tűzoltók általi használatra szolgál, a menekülési felvonó pedig a tűzoltók felügyelete nélkül segíti a kiürítést.

Sajnos a menekülési felvonó követelményrendszere még nincs kidolgozva (készül a vonatkozó európai szabvány). [3]

8. Anyagtárolás a közlekedőkön

Az OTSZ előzetes hatósági engedélyhez, illetve egyeztetéshez köti az éghető anyagok tárolását, beépítését a menekülési útvonalakon, ezáltal korlátozva a tűz- és füstfejlődést ezen helyeken, valamint a menekülési útvonal leszűkítését. Az ilyen helyek, épületrészek egyébként a tűzoltók támadási útvonalát is jelentik általában, tehát egyáltalán nem mindegy, hogy a beavatkozók mit találnak egy épület közlekedőin, milyen szélesség áll rendelkezésükre az oltáshoz, a mentéshez, természetesen korlátozott látási körülmények között.

A lakóépületek esetében nem ritka jelenség a közlekedőkön való tárolás, éghető anyag elhelyezés. Ez azonban nehezítheti, veszélyeztetheti a tűzoltók tevékenységét. Annak érdekében, hogy a lakosság a jogkövető és kisebb kockázatot jelentő magatartást választhassa,

a BM OKF elkészített egy tájékoztatót a lakóépületek közlekedő tereinek használatáról. A tájékoztató kitér arra is, hogyan lehet szabályosan, a tűzvédelmi előírásokat meg nem sértve vagyónvédelmi rácsot elhelyezni. Lényeges elvárás, hogy a rács nem zárhat el tűzvédelmi eszközt, felszerelést, nem akadályozhatja azok működtetését. Ez a követelmény a beavatkozás hatékonysága mellett annak biztonságát is szolgálja.

Előfordul, hogy az élet igazolja a szabályozásban megjelenő követelmények indokoltságát.

Ilyen példaként lehet említeni a 2012. május 10-ei, újpesti panelházban bekövetkezett tüzesetet. A tűz a panelház közlekedőjén tárolt éghető anyagok, tárgyak meggyulladásával kezdődött. Tizenöt lakó emiatt nem tudta használni a folyosót, őket magasból mentővel mentették ki. Késedelmet okozott a folyosón felszerelt vagyónvédelmi rács, amit az oltáshoz először el kellett távolítani.

Látható tehát, hogy a tűzoltó beavatkozás biztonsági szintje a beavatkozásokra jellemző bizonytalansági tényezők ellenére jelentősen növelhető a célok tudatos kitűzésével, átgondolt intézkedésekkel. A célokat az OTSZ megfogalmazza és konkrét követelményeket is támaszt.

Természetesen mindez akkor válik hatásossá, ha a tervezés-kivitelezés-használat valamennyi szereplője, a beruházótól kezdve a tervezőn át a kivitelezőig odafigyel ezekre a követelményekre és megfelelő megoldások választásával, igyekszik azokat kielégíteni. [3]

2. ábra: Kiégett menekülési útvonal – 15 lakót kellett kimenteni (forrás: BM OKF)

9. Összegzés

Az Országos Tűzvédelmi Szabályzat egyik lényeges újdonságát jelentette az építmények tervezése során figyelembe veendő tervezési alapelvek megfogalmazása. Szintén nívumnak számított, hogy az OTSZ külön részt szentelt a tűzoltó beavatkozással kapcsolatos tűzvédelmi

műszaki követelményeknek. Tételesen meghatározta a beavatkozás előre tervezhető és „beépíthető” műszaki feltételeit.

Ilyen megoldások például: a megközelítési útvonal; a füst irányulása; a kárhelyi rádióforgalmazás támogatása; a tűzoltósági beavatkozási központ alkalmazása; anyagtárolás a közlekedőkön; az oltási munkálatok közbeni áramütés elkerülése; a közműfőelzáró szerelvények működtetésével kapcsolatos szabályok; a biztonsági felvonó – tűzoltó felvonó összefüggés módosítása.

Látható tehát, hogy a tűzoltó beavatkozás biztonsági szintje a beavatkozásokra jellemző bizonytalansági tényezők ellenére jelentősen növelhető a célok tudatos kitűzésével, átgondolt intézkedésekkel. A célokat az OTSZ megfogalmazza és konkrét követelményeket is támaszt. Természetesen mindez akkor válik hatásossá, ha a tervezés, a kivitelezés és a használat valamennyi szereplője, a beruházótól kezdve a tervezőn át a kivitelezőig odafigyel ezekre a biztonsági kérdésekre.

Hivatkozások

- [1] 28/2011. (IX. 6.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról
- [2] Bérczi László: A tűzoltói beavatkozás biztonsága – helyszínen beépítve. Katasztrófavédelmi szemle 2012/4. pp. 43-45.
- [3] Bérczi László: Konferencia Visegrádon az új Országos Tűzvédelmi Szabályzatról 2011. szeptember 19.
URL.:
http://vedelem.hu/files/UserFiles/File/konf2011/tszvsz2/01_berczi_tszvsz2011.pdf
(Letöltés: 2012. 03.17.)
- [4] 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről